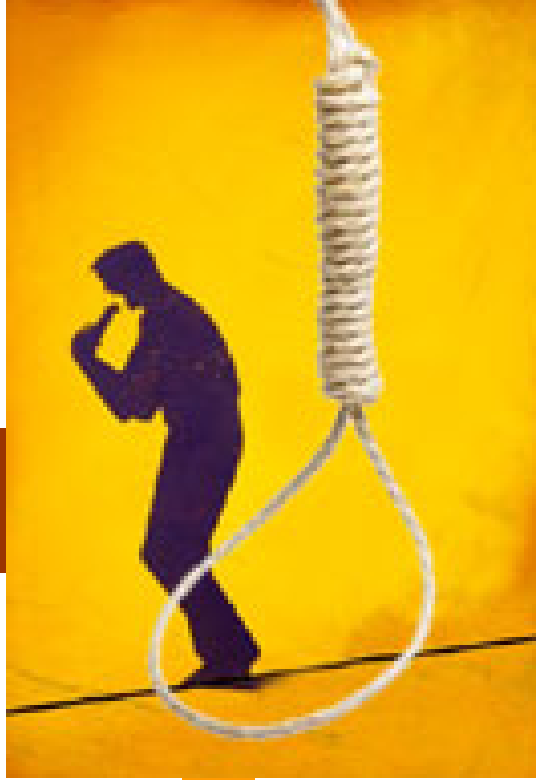

خۆكۆزى

وهك كيشه يه كى ئەخلاقى

تۆماس زاس

و. له ئىنگلىزىه وه/شاسوار كه مال مه جمود

خه لکی له نه خو شخانه کان دهرمن، به شیوه یه کی سروشتی نه و نه خو شانه ی ناتوان هه ناسه بدهن، یان گورچیله و سیبه کان و دلیان کارناکات، دهرمن، به لام له روژگاری نه مروماندا، نه وانه به هوی ئامیره وه، یان به هوی چاندنی نه ندامی دهستکرده وه، یان دهرمانی وزه به خشه وه، به زیندووی راده گیرین. نه پشکه و تنانه هه لباردن و ئیختیاراتی زوربان دروستکرده وه، نه ک تنه هه سهاره ت به وهی ده ژیت، یان دهرمیت، به لکو سهاره ت به وهی که ی و چون دهرمیت.

مردن و ژیان دوو دیاردهی تاقانه ن. مندالبیون و نه زوکی، کونترۆلکردنی مندالبیون - که مندالبیون سنوردار و ئاره زوومه ندانه ده کات - به بریاریکی که سی تهماشا ده کریت. مردنی له ناکاو، یان کونترۆلکردنی مردن - که مردن سنوردار و ئاره زوومه ندانه ده کات - نه ویش ده بییت بریاریکی شه خسی بییت. ده ولت و پزیشکه پسپوره کان، چی تر دهست ناخه نه ناو کونترۆلکردنی مندالبیون وه، به هه مان شیوه شه له سه ریان پیوسته، ده دست نه خه نه ناو کونترۆلکردنی مردنه وه.

جی به جیکردنی کونترۆلکردنی مندال بیون و کونترۆلکردنی مردن، ههروهک ریگه گرتن له جی به جیکردنیان، دهر نه نجامی دوورده ستیان ده بییت بو تاکه که س و نه وانی تریش. کونترۆلکردنی له دایک بوون بو گه نه ج، پیوسته کونترۆلکردنی مردنیش بو پیر. گه نه ج که هه میسه ریگرمان لیده کریت له جی به جیکردنی کونترۆلکردنی مندالبیوندا، پیره کانیش له جی به جیکردنی کونترۆلکردنی مردندا.

وهک **تاکه که س** ده توانین هه لبارترین له نیوان نه وهی چالاکانه بمریت، یا خود ناچالاکانه نه ویش: له ریگه ی جیه جیکردنی کونترۆلی مردنه وه، یان نه خو شبوون و کهوتنه تهما نه وه. وهک **کومه لگاش** ده توانین ریگه به خه لک بدهین بمرن، به و شیوه یه ی خو یان حه زده که ن، یان به و شیوه یه ی نه خلاقی بالاده شت دایر شتوه. کامۆ پی وایه "خو کوژی **گرفتیکی جدی فه لسه فیه**". نه گه ر ورتن بین، ده توانین بلین خو کوژی گرفتیکی جه وه هری نه خلاقی و سیاسییه.

به گویره ی روژگار بوچوونی کومه لایه تی به رامبه ر زور هه لسو که وت گورانی به سه ردا هاتوه. خو کوژی سه ره تا وهک

"خو کوژی دیارده یه که، به شیکه له سروشتی مروژه له رابردوودا زور شت له باره یه وه کراوه و وتراوه، به لام پیوسته هه مو که سیک شتیکی نوئی بو خوئی بزانییت و هه موو تهما نه نیکیش له باره یه وه ناگادار بییت" 1

له پشت نه م قسه یه وه راستی یه کی قول هه ست پی ده کریت نه ویش: مردنی خو به خشانه، هه لباردنیکتی سروشتیانه ی وجودی مروژه. خو کوژی دوا له ناوبه ری نازادمانه. نه مه نه و تیگه یشته نیبه که مروژی (راست هزر) ی نه مرو هه یه تی بو خو کوژی: به لای نه وه هه ج مروقیک خو ی ناکوژی، و خو کوژی گرتیکی عه قلی پزیشکییه. له پشت نه م بوچوونه تیروانینیکی ئاشکرا خو ی حه شارداوه، پشت نه ستور به بوچوونی پزیشکه کان: به مه بهستی ریگرتن له دیارده ی خو کوژی و دوور کهوتنه وه له خو کوژی، نه م تیروانینه تیروانینیکی به رپرسانه ی تاکه که سه، که دژ به نازادیه.

ماوه یه کی دوور نیبه که مروژی راست هزر پیوابوو: **دهست په ر، ده مه - سینکس، هومۆ سینکسوالیتی و "هه ندیک دیارده ی ناسروشتی تر"** گرفتنی پزیشکین و ده بویه له لای پزیشک چاره سه ربکرانایه. کاتیکی زوری ویست، تا توانیمان نه وه هه لسو که وتان له پزیشکه کان وه ربگرینه وه و به ناسوده یی قبولیان بکهین، پاشان له سه ر خو گفتوگویان له باره وه بکهین. ئیستاش کاتی نه وه هاتوه، بیر کردنه وه مان ده باره ی خو کوژی بگورین و به ناسوده یی قبولی بکهین و پاشان له سه ر خو گفتوگۆی له سه ربکهین. بو نه وه ی تیگه یشتیمان له م باره یه وه ته وای ده بییت "خو کوژی" له چوار چیه ی پزیشکی **عه یبه** دهر به یین و وهک هه لسو که وتیک قبولی بکهین، که هه میسه و به رده وام به شیکه له سروشت و دۆخی مروژه. حه ز له مردن بوون، یان خو کوژی، هه ندیک جار تانه ی لیسه دراوه، یان مه دحکراوه، هه ندیک جاریش هه چیان.

زیاد بوونی پشیمانیه کانی ژیان و پشکه وتنی ته کنه لۆژیای پزیشکی و گورانی بنه رته ی له سنوردار کردنی به کارهینانی دهرمان و نابوووری گرنکیدان به له ش ساغی، بوونه ته هوی دیاریکردنی شیوای مردمان، به شیوه یه کی سروشتی خه لکی له ماله وه دهرمن، به لام له روژگاری نه مروماندا، زوربه ی

نەكۆزىت ۋەك رزگار كوردنى ژيان وايە و ھاو كارىكردنى كەسىكىش بۇ خۆكۆزى(لە رووى ياسايبىيە ۋە) تاوانە. لايەنگران و نەپارانى كيشە كۆمەلایەتییەكان ۋەك: كۆيلايەتى، رووتى، لەباربردن... ھەمیشە ۋا خۆيان نیشاندهەن، كەدەسەلایىكى پىرۇزبان ھەيە، بۇ بىرپاردان لەسەر ئەو سىياسەت و بەرنامەيەى حەزى لىدەكەن. ئەو دەسەلەتە پىرۇزانەش بەشپۆيەكى سروشىتى برىتین لە: خودا، ئىنجىل، كلىسا، ئىستاش برىتین لە: دەستورور ياسا، پزىشكى.

پرسارى ئەوەى كى كۆنترۆلى ئەوەى، كەى و چۆن دەمرىن دەكات؟ بە يەككە لە كيشەسەرە كىەكانى رۆژگارى ئەمپرومان دادەنریت. گفتوگۆ و كۆنەكان ھەيان دیت. جارنىكى تر بەشداربووان ئىدىعەى دەسەلەتى ئىنجىل و دەستورور دەكەن، بە مەبەستى ھەلدانى تۆپەكە بەو شپۆيەى لەبەرژەۋەندى پرۆگرامەكەى خۆيان دايبە. ئەوەى جىگەى گفتوگۆ نىيە بۆيە ئەو كەسانە ۋادەكەن و پىياناوبە: پرۆگرام و سىياسەت و بەرنامەى ئەوان، لە پرۆگرام و سىياسەت و بەرنامەى بەرامبەر بالائترە، بۆيە پىويستە بەرگرى لە پۆستەكانبان بكنە لە سۆنگەى ئەخلاقىياتى خۆيانەۋە، نەك بەرگى پىرۇزى لە بەرامبەرەمنىان دايمان.

بۆ ماۋەيەكى زۆر خۆكۆزى كارى كلىسا و قەشەكان بو، ئىستاش كارى دەۋلەت و پزىشكەكانە. لە كۆتاشدا دەيىت بىكەينەۋە بەكارى خۆمان، بە فەرماۋشكردنى ئەوەى، كە ئايا ئىنجىل، دەستورور، پزىشكەكان چىمان بى دەللىن.

تېببى: سەرجم بۆچۈنەكانى ناو ئەم وتارە، راي تايبەتى نووسەرە، مەرج نى يە ۋەرگىر تەبا بىت، لەگەل ئەم بۆچۈنەدا، بەلام بە پىرۇستمان زانى راي جياواز جياواز بىخەينە روو.

بەراۋىز:

Johann Wolfgang von Goethe –1

سەرچاۋە:

Suicide as a Moral Issue

گوناه سەير دەكرا، پاشان ۋەك تاوان، دواتر ۋەك نەخۆشى عەقلى، ئىستاش ھەندىك كەس پىشنىارى "چارەسەر" كوردنى دەكەن بەشپۆيەك لەلايەن پزىشكەكانەۋە چاۋدېرى ۋەسەرپەرشتى بكرىت.

نايا خۆكۆزى كوردارىكى خۆبەخشانەيە، ياخود بەرھەمى نەخۆشى عەقلىيە؟ نايا دروستە رىگە بە پزىشكان بىرپىت رىگە لە خۆكۆزى بگرن؟ نايا دروستە دەسەلەتبان بىرپىت برىارى بەكارھىتەنى دەرمان بەدەن؟ ۋەزىفەى كەسى، ناسنامەى پىسپۆرپىتى، پىشەسازى چەندىن ملىۆن دۆلار، بەندە ياسايبەكان، رېۋشونپە دادگەرەيەكان، ئازادى ئەمريكىيەكان دەكەۋىتە سەر ئەوەى چۆن ۋلامى ئەم پرسىارانە دەدەينەۋە. ۋلامدانەۋەى ئەم پرسىارانە پىويستى بە پىسپۆرپىتى پزىشكى و ياساى نىيە. تەنھا پىويستى بەۋە ھەيە، رازى بىن چاۋەكانان بكنەۋە ۋ سەيرى مردن ۋژيان بكنەين. دوور كەۋتەۋە لەم تەحەدايە، يەكسانە بەۋە رەتكردنەۋەيەكى كە ئىمە بەر پرسىن بەرامبەر بەۋەى چۆن دەمرىن ھىئەدى بەرپرسىن بەرامبەر بەۋەى چۆن دەژىن.

ئەۋە كەسەى خۆى دەكۆزىت پىسى وايە خۆكۆشتن "چارەسەر" نەگەر چاۋدېرىك ئەمە بە "گرفت" دابىت، ئەۋە تىگەيشتى لە خۆكۆزى دەكۆزىت، ۋەك چۆن تىگەيشتى دەكۆزىت كاتىك گوتى لە كەسىكى ژاپونى دەبىت و پى وايە "ئىنگلىزىيەكى خراب دەبىستىت" كەسىك كاتىك خۆى دەكۆزىت، يان پلانى خۆكۆشتى دادەنەت، ئەۋە بەلاى ئەۋەۋە خۆكۆشتن كوردارىكى راستەقىنەيە. بە بۆچۈنى من خۆكۆزى ھىچ پەيۋەندى بە بوارى نەخۆشى و پزىشكەيەۋە نى يە ئەگەر نا ئەۋە ۋەك ئەۋە كەسەمان لىدەت، كە پى وايە شىرپەنجە ھىچ پەيۋەندى بە بوارى نەخۆشى و تەندروسىيەۋە نىيە.

بەلگەى سەلماندى ئەۋەى كە خۆكۆزى كيشەيەكى پزىشكى نىيە لەبەرچاۋمان روونە. ئىمە شانازى بە ئەۋەۋە دەكەين، كە چى تر خۆكۆزى بە تاوان دانانرەت، لە ھەمانكاتدا دەبىت بزىن كە كارىكى ياسايش نىيە، ئەگەر ۋابىت (ئەۋا قەدەغە كوردنى ناياسايبە و جىبەجىكردنىشى ياسايبە)، بەلام لەشۋىنى ئەۋە ناچار كوردنى كەسىك خۆى